

Мирољуб Јевтић

Факултет политичких наука, Београд

СТАВОВИ ИСЛАМСКИХ ЗАЈЕДНИЦА У СРБИЈИ ПРЕМА ИЗРАЕЛУ*

Сажетак

У Србији постоје три исламске заједнице (ИЗ): „Исламска заједница Србије”, „Исламска заједница у Србији” и „Исламска заједница Косова”. Све оне имају политичке ставове према Израелу и Палестини уопште. Исламска заједница Србије се налази на територији Србије и потребно је да има добру сарадњу са државом. Зато јој је циљ да не даје изјаве које би се разликовале од званичне политике Србије. Званична политика Србије је да Израел има своје право на постојање у оквиру безбедних граница. ИЗ у Србији према Израелу има исти однос као ИЗ Босне и Херцеговине. Каква је та позиција види се из чињенице да БиХ има статус посматрача у ОИС (Организацији исламске сарадње). И коначно Исламска заједница Косова која је вахабизирана и као таква има исти однос према Израелу какав имају сви вахабити.

Кључне речи: исламске заједнице, Израел, ставови, вахабити, Србија

У републици Србији у овом моменту постоје три, једна од друге независне исламске заједнице: Исламска заједница Србије (ИЗС)¹⁾; Исламска заједница у Србији (ИЗ у С)²⁾ и Исламска заједница Косова и Метохије (ИЗ КИМ)³⁾. Ове три исламске заједнице се позивају на јединствену догму⁴⁾. Све три негују ханефитску

* Овај рад је настао као резултата рада на пројекту бр. 179008 који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

1) <http://www.rijaset.rs/news.php> (Доступно 21.6.20113.)

2) <http://islamskazajednica.org> (Доступно 21.6.20113.)

3) <http://bislame.net> (Доступно 21.6.20113.)

4) Нухић Мехмедалија, „Концепција исламског погледа на рјешавање конфликта у новој архитектури балканског региона”, *Национални интерес*, 1/2010.

школу сунитског ислама као своје учење. Са те тачке гледишта у принципу имају идентичне ставове по свим питањима која су везана за саму исламску догму. Али се у односу према политичком животу Србије виде јасне разлике код сваке од ове три заједнице. Тако је ИЗС српска заједница, не у етничком него у смислу да је формирана у републици Србији, да свој центар има у Србији и да своју судбину везује за српску државу. За разлику од тога ИЗу С је заједница која је везана за ИЗ БИХ. Према уставу ИЗ БИХ члан 1”Исламска заједница у Босни и Херцеговини је једна и јединствена заједница муслимана у Босни и Херцеговини, Бошњака изван домовине и других муслимана који је прихватају као своју. Мешихат Исламске заједнице Санцака, Мешихат Исламске заједнице у Хрватској и Мешихат Исламске заједнице у Словенији, саставни су дио Исламске заједнице у Босни и Херцеговини.”⁵⁾ Ова чињеница је потврђена највишим правним актом ИЗу С, Уставом. Тамо у члану 72 стоји „Предсједник Мешихата *предлаже реису-л-улеми издавање мураселе муфтијама*”⁶⁾. Према томе ИЗ у С има свој духовни и административни центар у независној држави БИХ. Са друге стране ИЗ КИМ делује на територији Србије која се противправно отцепила и прогласила независност те територије под именом Косово. Са те тачке гледишта видљиво је да ове три исламске верске заједнице заједнице делују у друкчијим политичким околностима. Са те тачке гледишта у овом тексту ћемо покушати да покажемо како се три постојеће исламске заједнице понашају према Израелу. Дакле поћи ћемо од тога да се све три позивају на на чињеницу да су у део укупне исламске заједнице- уме. Затим ћемо представити какав је генерални став светске исламске уме и на крају анализирати да ли се у понашању ове три заједнице према Израелу виде разлике у односу на општи исламски став. Како се види предметно се ова анализа случаја сврстава у проучавање односа религије и политике, којим се бави политикологија религије.⁷⁾

Што се тиче општег исламског става он произилази из исламске концепције међународних односа. Та концепција подразумева да сви муслимани чине једну заједницу⁸⁾. Затим да се ислам изражава кроз исламско право које је персонално, дакле мора се примењивати на сваког муслимана ма где живео. Самим тим примена

5) *Устав Исламске заједнице БИХ*, Сарајево, 1997.

6) http://mesihat.org/index.php?option=com_ezine&task=read&page=2&category=13&article=24

7) Миролуб Јевтић, „Political Science and Religion”, *Политикологија религије*, 1/2007.

8) Јевтић Миролуб, „Арабизација нерапских муслимана и антрополошка промена Арапа”, *Политичка ревија*, 1/2013.

исламског права на сваком делу планете, а муслимана има свуда , значи укидање сваког другог правног поретка у име јединственог исламског поретка , који треба да обухвати цео свет. Или изузимање муслимана од правног поретка неисламске државе у којој живи. А то је логично немогуће. Са те тачке гледишта Израел нема право на постојање, као ни једна друга држава у којој се не примењује исламско право⁹⁾.

Ова општа чињеница је нашла своју конкретну примену и политици Организације исламске сарадње (ОИС). Ова организација окупља све муслиманске земље. У њеној резолуцији, број 5/3-P(IS) са трећег самита одржаног у Меки у Саудијској Арабији, посвећеној цихаду стоји „...последично томе одлучују једногласно(земље чланице. прим М. Ј) да је свети цихад задатак наложен свим муслиманима и муслиманкама у складу са шеријатом и исламском традицијом. Сви муслимани било да живе у исламским земљама или изван њих су позвани да изврше тај задатак, свако према својим способностима, да испуне обавезе које им диктира чињеница да су сви муслимани браћа и обавезу да реализују право према прописима свемогућег Бога. Муслиманске земље проглашавајући свој свети цихад чији је циљ спашавање Ал Кудса (Јерусалима), победа палестинског народа и ослобођење окупираних арапских територија, желе да кажу читавом свету да исламска концепција светог цихада не сме да буде ни лоше објашњења нити лоше схваћена и да су сви практични кораци које он захтева предузети у складу са исламским прописима и на основу непрекидних договора међу муслиманским државама¹⁰⁾.

На основу ове изјаве види се да је, резолуцијом најзначајније међународне институције исламског света, свим муслиманима и муслиманкама ма где да живе наређено да узму учешће у цихаду чији је циљ ослобађање Јерусалима, али и повлачење Израела са свих окупираних арапских територија, тако их муслимани виде. А то је према исламској концепцији читава територија Израела.

Са протоком времена и интензивирањем преговора између Израела и Арапа уопште, а затим Израелаца и Палестинаца, дошло је до извесног ублажавања овог става. Па се по неким актима може закључити да део муслимана формално одустаје од тоталног уништења Израела, али се што се Јерусалима тиче, посебно дела у коме су света места, ништа није променило. Значи верски задатак свих муслимана према мишљењу ОИС јесте протеривање Израела

9) Мирољуб Јевтић, „Цихад у савременим међународним односима”, *Теме*, 4/2007.

10) <http://www.oic-oci.org/english/conf/is/3/3rd-is-sum%28political%29.htm#05>

из Јерусалима који би по замисли ОИС требало да буде главни град будуће палестинске државе. Према члану 21 Повеље ОИС¹¹ Седиште организације ће бити у граду Џеди до ослобођења Ал Кудса (Јерусалима) који ће постати стално седиште организације¹¹⁾

Оно што је веома важно јесте да ОИС није халифат, дакле није оно што је била јединствена исламска држава. Она је само сурогат претпостављене исламске јединствене државе. Дакле њена резолуција по питању Јерусалима нема карактер фетве (верско-правно мишљење које издаје верско правни ауторитет која се мора извршити). Али са обзиром на чињеницу да су у земљама ОИС све исламске институције: света места, најзначајнији универзитети, онда је јасно да све те институције стоје иза резолуције о Јерусалиму и сви муслимани то тако схватају. Друга је ствар шта о томе хоће да отворено кажу. За нас је веома важно да је Албанија пуноправни члан ОИС¹²⁾, самим тим прихвата њене резолуције па и ову о Јерусалиму. Са друге стране Босна и Херцеговина има статус посматрача и није у пуноправном чланству само зато што то не дозвољавају Република Српска и хрватски део Федерације Босне и Херцеговине¹³⁾.

Када смо тако представили ситуацију сада ћемо погледати како ове ИЗ третирају проблем Палестине кроз своје конкретне акте и изјаве.

Као полазна основа за схватање какав је став ИЗС према питању Јерусалима треба цитирати Устав ИЗС где стоји у члану 4 „Исламска заједница Србије неодвојиви је део исламскога уммента¹⁴⁾. Самим тиме види се да у општем смислу ИЗС прихвата све ставове светске исламске заједнице као своје. А питање Јерусалима је једно од најважнијих питања исламске уме. Међутим оно што је важно јесте чињеница да је ИЗС веома рањива организација. Она је слабија од ИЗУ С јер је изолована од ИЗ БИХ. А како је ИЗ БИХ главни представник муслимана са простора бивше Југославије, то све исламске земље слушају шта ИЗ БИХ мисли о било коме, ко покушава да представља муслимане са ових простора. Због утицаја ИЗ БИХ на Турску ИЗС је изолована на нашим просторима. О томе отворено говори реис ул улема (поглавар) ИЗС Адем Зилкић. Он каже да је блискост између Турске и његове заједнице престала, због утицаја бившег поглавара ИЗ БИХ Мустафе Цериха, исто тако

11) http://www.oic-oci.org/page_detail.asp?p_id=53

12) http://www.oic-oci.org/member_states.asp

13) http://www.oic-oci.org/page_detail.asp?p_id=179

14) http://www.rijaset.rs/articles.php?article_id=1

додаје да су самим тим односи његове заједнице и ИЗ БИХ никакви¹⁵⁾. Тако постаје јасно да је ИЗС слабија од ИЗу С. Ако је тако изолована од босанских муслимана, који су њихова матица, јасно колико им је легитимитет слабији. Због свега тога та заједница мора да се ослања на државне власти у Србији и да следи политику државе Србије. А политика државе Србије према Израелу је пријатељска. Због свега тога ИЗС је оптерећена својим проблемима и не може много да се бави питањима исламске уме. Нити то сме, ако се политика исламске уме разликује од званичне политике државе Србије. Зато је тешко у њеним официјелним ставовима тражити какав је став према тако осетљивом питању какво је питање Јерусалима и Израела. Али општи исламски став је јасан. Поменутом резолуцијом ОИС Израелу је објављен цихад. И ИЗС не може бити против њега. Јер би у супротном била на опасном путу да буде оптужена за напуштање ислама. За шта је већ оптуживана због ситуације у земљи. Бивши поглавар ИЗ БИХ Мустафа Церић је поводом тога издао фетву којом је позвао муслимане да одбију послушност Адему Зилкићу¹⁶⁾.

Зато се ставови ИЗС морају тражити индиректно. Какво је мишљење о Израелу посредно се може видети поводом догађаја везаног за брод „Мави Мармара” који је из Турске кренуо у Газу да додели помоћ тамошњем становништву у мају 2010. године. Добро је познато да је дошло до инцидента у коме је било жртава. Поводом тога Старешинство ИЗС је издало саопштење из кога се може видети како оно гледа на Израел. У саопштењу стоји „Реису-л-улема Исламске заједнице Србије Адем еф. Зилкић издао је препоруку поводом трагичне погибије турских држављана у међународном хуманитарном конвоју на путу за Газу, да се у свим џамијама у Србији након данашње обавезне петковне молитве – џума намаза, обави специјална молитва за умрле – џеназа намаз у одсуству, те да се на такав начин ода *последња почаст овим невиним жртвама*.¹⁷⁾ Чини нам се, да ако се узму у обзир све чињенице везане за тај случај, чињенице које су светској јавности добро познате, да није тешко закључити какав је став ИЗС према Израелу.

Друга ИЗ из Србије чији нас став према Израелу занима јесте ИЗу С. Полазни став ИЗу С према Јерусалиму може се видети из хронологије о Палестини који ова заједница штампа. Тамо стоји

15) Данас, Београд 14.5.2013. стр. 5.

16) http://www.dnevni-list.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=31839:ce-ri-protiv-zilka-fetva-za-nove-vjerske-i-politike-sukobe-podjele-i-prevlast&catid=1:dogaaji&Itemid=2(доступно 15.5.2013.)

17) <http://www.rijaset.rs/news.php?rowstart=22> (доступно 15.6.2013)

„638. – Велики халифа Омер ослобађа Јерусалем. „а када крсташи долазе то се представља овако” 1099. – Уз помоћ крсташких ратова кршћани окупирају Јерусалем.” На питање: „*На чијој земљи је успостављен Израел?*” следи одговор „Кад је 1948. године основан Израел 78% његове површине је било на палестинској земљи. Палестинци су отјерани с те земље. Иако су били легални власници својих домова, никад им се више није дозволио повратак”¹⁸⁾.

Из тога се јасно види какав је полазни став ИЗ у С према Израелу. Он се зато лако огледа у публикацијама које муслимани који су у интелектуалној или формалној вези са овом заједницом, објављују о збивањима у Палестини. Тако је нпр. у листу „Глас ислама” из Новог Пазара чији је један од чланова редакције био Решад ефендија Пљојевић објављивано више вести из Палестине које се отприлике свODE на следећу констатацију:”... недуго после избијања устанка против израелске *окупације* у Западној обали и појас Газе...”¹⁹⁾. Зашто смо овде споменули Решада Пљојевића. Па зато што је он увек био један од најистакнутијих теолога ИЗ у С. А данас је потпредседник мешихата (старешинства ИЗ у С)²⁰⁾. Истовремено један од главних људи у ИЗ БИХ је и Мевлуд Дудић, који је је такође један од поглавара ИЗу С. Он је потпредседник Сабора ИЗ БИХ, дакле скупштине заједнице²¹⁾. Самим тим се види веза између ових двеју заједница. То истовремено показује да је став ИЗу С према Израелу идентичан ставовима ИЗ БИХ.

Тако се види да ИЗу С не може третирати друкчије подручје Палестине, самим тим и Израел, него као окупирану земљу, на чије ослобођење муслимани имају право. Овакав став је заснован на исламској теологији. Сваки други став није могуће очекивати од стране ИЗу Србији јер би то представљало кршење резолуције о Светом цихаду који смо горе цитирали. А она се како видимо занова на исламској догми.

Посебно је видљив став ИЗ у С према Израелу на основу мишљења о признању палестинске државе у границама из 1967. године. Признање Палестине у границама из 1967. године значи опредељивање да се Источни Јерусалим, где се налазе света места јудаизма и ислама треба да одузме од Израела. Службене публика-

18) http://www.islamskazajednica.org/index.php?option=com_ezine&task=read&page=2&category=7&article=2062

19) *Глас ислама*, април 2001, бр.53, Нови Пазар, стр. 25.

20) http://www.islamskazajednica.org/index.php?option=com_ezine&Itemid=780 (Доступно 9.5.2013.)

21) исто

ције ИЗ у С помно прате сваки акт признања и о томе обавештавају своје читатељство и ширу јавност. Карактеристичан став према томе питању изнет је поводом признања Палестине у границама из 1967. од стране Бразила. Бразил је у децембру 2010. признао Палестину у поменутиим границама. Извештавајући о томе ИЗ у С вели: „Међународна заједница подупире оснивање независне палестинске државе на територији Газе, Западне обале и Источног Јерузалема.”²²⁾

Однос према Израелу може се видети и из извештаја којим се описује стање у Палестини. Тако је нпр. службени сајт ИЗ у С овако описао догађања у Палестини у децембру 2008. године: ”Извршни комитет ПЛО-а позива на распоређивање међународних снага у појасу Газе ради заштите цивила од израелских злочина - рекао је Тајиб Абделрахим, високи сарадник палестинског предсједника Махмуда Абаса. Абделрахим је додао да предсједник Абас улаже интензивне напоре у оквиру међународне заједнице ‘на заштити народа и заустављању масакра’”²³⁾.

Поменуте информације се труде да буду неутралне. Неутралне у смислу да се не дају коментари. Али је очигледно да су обе наведене вести у прилог Палестинаца. Што је сасвим логично, јер муслиманима из Србије није у интересу да код западних земаља и Израела буде осећања која би за њих била негативна. Парадоксално али истинито највећу помоћ за остваривање својих циљева муслимани у Србији имају од хришћанских земаља. Помоћ коју добијају од муслимана ипак је другоразредна у односу на помоћ од САД и ЕУ. Дакле у најдубљем је интересу српских муслимана да се у борби за своје циљеве представљају као жртве. А како је симбол страдања Јевреја свима препознатљив логично је да се и они покушавају домогнути истог статуса. Значи у томе смислу било би смислено да се не опредељују јавно поводом спорова у Палестини и против Израела. Али исламска свест и солидарност је код њих толико јака да утиче да механизми контроле, који успоравају да се отворено сврставају на страну Палестинца а против Израела, понекад попусте. Као резултат тога настају скупови какав је био организован у месту Плав на северу Црне Горе. Спомињање Црне Горе, која је посебна држава у односу на Србију не треба да збуни. Јер се ради и граничном подручју Црне Горе и Србије где граница дели етнички исте муслимане. Муслимане који су постали исламизацијом, за време османске власти. Они су скоро сви некада били

22) Сајт ИЗуС 6. децембар 2010.

23) http://www.islamskazajednica.org/index.php?option=com_ezine&task=read&page=2&category=27&article=2015 (доступно 18.5.2013.)

православни Срби који су прихватили ислам.²⁴⁾ Дакле та државна граница дели истородне муслимане. У организацијском смислу муслимани тога подручја Црне Горе формално припадају ИЗ Црне Горе. Али исто тако делују у оквиру ИЗ у С и та се ситуација толерише, мада не одговара државним властима Црне Горе који то покушавају да спрече. Али то им не полази за руком у потпуности. Дакле ИЗ Санцака, централног дела ИЗ у С, је у Плаву организовала скуп подршке муслиманима Палестине и Газе. О расположењу које је владало на скупу најбоље сведочи извештај који је написао имам Султанија џамије у Плаву, а који је објавио службени сајт ИЗ у С. У извештају стоји: „Удружење Илмије Исламске Заједнице Санцака уз сарадњу са Одбором ИЗ Плава, су у понедељак вече, 19. 01. 2009. г., у сали Дома Културе у Плаву одржали скуп под називом „Подршка, помоћ и дова за муслимане Газе”. И поред велике хладноће одазив џематлија и осталог народа је био добар. У програму су учествовали: Сеад еф. Јасавић, који је скуп отпочео учењем Кур’ана, и који је касније водио програм вечери. Након уводног ашерета и рецитала отпочела је видео-пројекција о историјату Палестине и Израела, коју су водили Сеад еф. Исламовић и Семир Реброња, који су дирнули присутну масу људи пуштањем одређених слајдова и потресних слика које су нам за мало приближиле стање и ситуацију коју преживљавају *наша браћа* у Гази и Палестини. Занимљиви су били и детаљи које је Сеад еф. изнио везано за ал-Кудс џамију, треће свето мјесто Ислама и муслимана. Након видео-пројекције, ученице „Гази Иса-бег” медресе из Новог Пазара су изводиле одређене позоришне комаде са палестинско-исламском тематиком приказујући нам како се једна муслиманка из Палестине носи са свим недаћама које је сналазе док на Аллаховом путу губи своје најближе. Након позоришног комада, Неџад еф. Хасановић, директор новопазарске медресе, је одржао пригодан предавање, подсећајући присутне на то да се Палестина и уммет помажу директно али и индиректно – упућујући своју дјецу на прави пут и школујући их по исламским школама и медресама. На крају, након дерса, хафиз Абдуррахман еф. Кујевић је проучио дову, молећи Аллаха џ.ш., да олакша нашој браћи диљем свијета а поготово у Палестини. У организацији Одбора Исламских Заједница Плава и Гусиња је прикупљена симболична помоћ у висини до 3000 евра који су преко Мешихата Подгорице и Новог Пазара упућене нашој браћи у Гази. Молимо Узвишеног Аллаха џ.ш., да неизмјерном наградом награди све оне који су на било који начин помогли *нашој браћи и умету Мухаммеда с.а.в.с.*, у Гази и на би-

24) Јевтић Мирољуб, „Исламско схватање државе и права у делу Иве Андрића”, *Страни правни живот*, 2/2012.

ло ком другом мјесту. Амин.”²⁵⁾ Извештавајући о сукобима у Гази сајт ИЗУС о томе пише овако:” Израел гађа терористе, погађа цивиле. Ипак, напредовање израелске војске у Гази погађа углавном цивилно становништво. Хиљаде људи је напустило своје куће, међу њима су бројне жене и дјеца која нису стигли ни да обуку ципеле прије него што су побјегли главом без обзира. У нападима авијације је погођена и болница Ал Куд. Избио је пожар. Представник палестинске ватрогасне јединице наводи како је око 100 пацијената и медицинара било у ситуацији опасној по живот. На удару граната се нашло и сједиште УН-ове организације за помоћ избјеглицама. Један сарадник УН-а каже како је након експлозије избила ватра која се проширила на складишта хране. Она су једно за другим је стајала у пламену. У пожару су изгорјеле све УН-ове залихе хране и медицинског материјала.”²⁶⁾ Или рецимо врло је карактеристичан следећи извештај” Од почетка израелског напада на Појас Газе убијено је више од 300 дјеце, више од 1.500 их је рањено. Дјеца и обитељи су изложене немилосрдном насиљу’, наводи УНХЦР. Израел крши одредбе конвенције о правима дјеце”²⁷⁾. Чини нам се да је овим подацима показано какав је став ИзУС према Израелу.

За крај анализе остаје да покажемо какав је став ИЗ Косова према јеврејској држави. Ово је веома важна чињеница зато што се све до скоро о Албанцима са Косова није говорило као о муслиманима²⁸⁾. Напротив стално се говорило о томе како су Албанци верски потпуно индиферентни и да им је нација важнија од вере. При томе се стало потенцирао податак да су Албанци верски подељени на римокатолике, православне и муслимане. Та чињеница је када се ради о Косову скоро потпуно нетачна. Из врло једноставног разлога што на Косову муслимани међу Албанцима чине скоро 99%. Ову чињеницу је изрекао бивши албански римо-католички бискуп Марк Сопи, који је најбоље знао колика је његова паства²⁹⁾.

Овај анализа је посебно важна због тога што Албанци када говоре о себи увек говоре о целини свога етничког корпуса, не водећи рачуна о границама у којима тај корпус живи. Данас Албанци живе у Албанији, на Косову које је насилно отцепљено од Србије, у

25) http://www.islamskazajednica.org/index.php?option=com_ezine&task=read&page=2&category=27&article=2066 (Доступно 18.5.2013)

26) http://www.islamskazajednica.org/index.php?option=com_ezine&task=read&page=2&category=27&article=2056 (Доступно 18.5.2013)

27) Исто

28) Новаковић Драган, „Исламска заједница у оставривању албанских националних интереса”, *Политикологија религије*, 1/2007.

29) *Guerre ethnique:una fatalita?Un esempio il Kosovo, Caritas*, 2001, Вићенца, Италија; Милошевић Зоран, „Римокатоличка црква и ислам”, *Национални интерес*, 3/2012.

Македонији, Црној Гори и Грчкој. Али и у неким деловима Србије на граници са Македонијом, који су под контролом Београда. Говорећи о себи Албанци стално истичу да имају јединствен интерес и политику. Али када се ради о односима према Јеврејима и Израелу Албанци наступају потпуно друкчије. Та чињеница није, колико је нама познато, знана ни у Израелу нити у Србији или било којој другој земљи која има интереса да добро познаје албанску политику. Ево о чему се ради. Када се спомене јеврејско питање Албанци истичу како за време другог светског рата у Албанији није ликвидан ни један Јеврејин. При томе мисле на Албанију у садашњим државним границама. Аутор ових редова није истраживао положај Јевреја у Албанији, у садашњим границама, за време Другог светског рата и не може да каже да ли је тај податак тачан или није. Али зато знамо да је за време тога рата била створена Велика Албанија, под италијанским протекторатом. После окупације Југославије у априлу 1941. године, највећи део Косова је припојен италијанској Великој Албанији. Тако да се Косово и Албанија у том периоду морају третирати као једна административна целина. Исто се десило после капитулације Италије у септембру 1943. године. Италијанска Велика Албанија је опет била под јединственом администрацијом. Овог пута немачком. Дакле у томе периоду се албански, простор Косова и Албаније мора сматрати као јединствен. Исто тако се мора узимати и положај Јевреја. Не може се рећи да су Јевреји били заштићени у Албанији ако то нису били на Косову. А какав је био положај Јевреја на Косову види се из податка да су поред обичних, веома бројних, немачких колаборациониста Албанаца Немци формирали и и СС дивизије у чијем су саставу били бројни етнички Албанци. Свима је знана чињеница да су есесовци имали као најважнији задатак истребљење Јевреја. Самим тим тај задатак су имали и есесовци Албанци. Тако је формирана чувена 13 СС Ханцар дивизија. Она је била под командом Немаца и нацистичке творевине „Независне државе Хрватске”. У њеном саставу био је велики број Албанаца.³⁰⁾ Најелитнији батаљон ове дивизије састављен од Албанаца послужио је као језгро за стварање нове албанске нацистичке дивизије. То је била чувена 21 СС дивизија Скендер-бег³¹⁾. Та јединица је извела хапшење и депортацију јеврејске заједнице у сада главном граду Косова, Приштини. Укупно 281—ог Јеврејина ови Албанци су ухапсили. И како неутрални извори кажу, упутили их у сигурну смрт³²⁾. Тиме су Албанци из СС

30) Lepre, George, *Himmler's Bosnian Division: The Waffen-SS Handschar Division 1943-1945*, (Atlgem, PA: Schiffer Military History, 1997) ISBN 0-7643-0134-9, page. 165.

31) исто

32) Исто, видети такође о Вавић М, „Косовски Јевреј за време окупације 1941-1945”, *Обележја*, Приштина, бр. 5/1983

дивизије Скендер бег учествовали у уништавању скоро читаве јеврејске заједнице у Приштини.³³⁾

Према томе неистина је да Албанци нису учествовали у холокаусту у којем је ликвидирано више милиона људи. Тачно је управо супротно да су Албанци масовном сарадњом са нацистима допринели да се један део Европе очисти од Јевреја. Тај део Европе жели да буде независна држава. Ако би се то остварило, могло би се рећи да је део предака албанске нације ту политичку творевину обележио истребљењем Јевреја³⁴⁾

Када се све ове чињенице ставе у контекст садашњих збивања на Косову ствари постају још занимљивије. Савремене албанске власти процењују да се број радикалних исламиста, спремних на веома радикалне потезе може проценити на око 50.000³⁵⁾. Ако је просечна СС дивизија имала око 20.000 људи, онда нам постаје јасно колико је то снага. Ова прича делује потпуно реално поготову што албанским властима, које свој легитимитет граде на причи да су Албанци секуларизован народ, она никако не оговара.³⁶⁾

Посебно је важан податак да ове информације даје Арбана Цара, албанска новинарка из Приштине и то на основу података које добија од представника албанских власти и невладиног сектора такође албанског. Дакле није у питању антиалбанска пропаганда. Један од извора ових информације је Албанац Фуад Рамићи. Он је био један од активиста који је броду Мави Мармара дошао у сукоб са израелски снагама безбедности³⁷⁾.

Рамићи је оснивач политичке партије „Уједињени исламски покрет”. То је политичка партија за коју аналитичари тврде да нема претходника на Балкану. Аналитичари истичу да је један од циљева те партије формирање светског исламског халифата³⁸⁾. Циљ таквог политичког покрета је по дефиницији уништење Израела.

Албански муслимани са Косова су повезани са најрадикалнијим исламским центрима у свету. Тако „Муслимански форум Ко-

33) Гаџиновић Радослав, Бајагић Младен, „Политичке последице албанског насиља на Балкану”, *СПМ*, 3/2012; Јевтовић Зоран, „Исламизација и албанизација старе Србије”, *Политикологија религије*, 2/2007.

34) Словић Срђан, „Историјска генеза и природа савремених етничких сукоба на Косову и Метохији”, *Национални интерес*, 2/2011.

35) <http://derstandard.at/1358304927258/Radikaler-Islam-als-tickende-Bombe-im-Kosovo#forumstart> (Доступно 18.5.2013)

36) Упореди са Тодоровић Драган, Савремени тероризам – „Ал Каида у исламском Магребу”, *Национални интерес*, 2/2011.

37) исто

38) http://www.weeklystandard.com/blogs/kosovo-radical-islamists-new-political-offensive_701196.html (Доступно 18.5.2013)

сова је повезан преко фундаменталистичке европске муслиманске мреже, коју води у исламским медијима веома славан Тарик Рамадан, са катарским проповедником мржње Јусуфом Кардавијем. Рамићи је умешан у анти-израелски морски напад на Газу 2010. године, и турски медији су пренели вест о оснивању Рамићијеве нове исламистичке партије, спомињући опет његово учешће у догађајима у Гази³⁹⁾.

За нас је важно да сагледамо како у таквој ситуацији реагују представници службеног ислама - Исламске заједнице Косова⁴⁰⁾. Оно што је посебно важно јесте чињеница да истраживачи косовског ислама тврде да је садашњи поглавар ове заједнице Наим Тернава провахабитски оријентисан⁴¹⁾. О значају вахабизма за политику на Косову веома је важно погледати шта о томе каже изразито проалбански аутор, који супротно поменутој информацији каже да је Наим Тернава антивахабитски оријентисан. Дакле тај аутор говори о будућности вахабизма на Косову вели „У овом тренутку нема претње од њих, било идеолошки било као физичке снаге. Имајући у виду да вахабити немају оружане снаге, они не представљају директну претњу за безбедност Косова. Али као идеологија они могу то постати са временом које долази, али не сада⁴²⁾. Значи и овај аутор који каже да вахабизам сада није претња не искључује могућност да се то у будућности може десити. Он је то писао 2009. колико је то што је он говорио било нетачно најбоље се види из супротних податка које даје Арбана Цара, само четири године касније 2013.

Посебно је важан текст који је написао аутор Албанац са Косова Рефки Морина. У тексту један од његових саговорника овако описује присуство вахабизма у тој покрајини „Опасност од те секте лежи у чињеници да се она нада да ће једног дана створити светски халифат. Милошевић је говорио да свуда где је једна српска кућа, тамо такође треба да буде српска држава, а они (вахабити М. Ј) мисле да свуда где има и једног јединог муслимана тамо треба створити халифат. Оног дана када Косово постане независно они ће уништити ислам на Косову,...”⁴³⁾. Халифат за који се албан-

39) исто

40) <http://www.bislame.net> (Доступно 18.5.2013.)

41) http://www.weeklystandard.com/blogs/kosovo-continues-fight-against-wahhabi-infiltration_634049.html (Доступно 18.5.2013)

42) Shipoly, Erdoan A. „Is Wahhabisme a Security Challenge for Kosova or not”, *European Journal of Econmical and Political Studies*-2(2)2009. ejeps.fatih.edu.tr/docs/articles/20.pdf (Доступно 18.5.2013)

43) Morina Refki, „Kosovo: Breach at the Islamic Community“, *Altermedia.info*, 6.7.2005. http://fr.altermedia.info/general/kosovo-les-fractures-de-la-communaute-islamique_7437.html (Доступно 18.5.2013.)

ски вахабити боре, а угледни албански аутор Рефки Морина нам то преноси, јасно подразумева нестанак државе Израел. А ако је горе изнета оцена о провахабитском опредељењу садашњег поглавара ИЗ Косова Неима Тернаве тачна, онда то значи да се службена ИЗ Косова залаже за вахабизам. А вахабизам је много оштрије против Израела него ОИС.

Као посебно карактеристичан доказ снаге вахабизма на Косову јесте текст Зекерије Идризија. Текст се појавио у веома угледном дневном листу из Приштине, који се зове Коха Диторе. Редакција аутора представља као исламског коментатора. Што нас обавезује да обратимо пажњу на то што он, као Албанац и стручни познавалац ислама, каже о вахабизму у једном од најутицајнијих дневних листова на Косову. Идризи каже: „Оклевао сам дотакнем феномен нашег алабанског вахабизма и вахабита (ако они могу бити названи Албанцима) који су у прошлих 20 година пустили корење у наше илирско-дарданске-албанске земље. Оклевао сам због простог разлога јер сам мислио да Вашингтон, да Бушова администрација, обрађују тај проблем. Али феномен вахабизма је добио широке и аларманте размере у свим албанским земљама и у албанској дијаспори на Западу. Они су видљиви свуда са својим ексцентричним дугим брадама, азијским облачењем, кратким панталонама, женама покривеним црнином (што подсећа на словенске православне монахиње) и са екстремно вулгарним речником⁷⁴⁴⁾ Идризи је ово рекао пре седам година. Ако нас данас 2013. албански политичари са Косова обавештају да је број радикалних муслимана 50.000, дакле две и по СС дивизије, онда је јасно колико су Идризијева упозорења била тачна. Идризи затим упозорава: „Звона за узбуну звоне. Туце џамија у илирским земљама је узурпирано од стране вахабита. Боже како је то ужасно! Монументална скопска џамија Јаја паша, је пала у њихове руке. Прелепа нова џамија у насељу Дизон почела је да заудара на вахабизам, од дана када је отворена. Има још много џамија које су истом стању”.

И као посебно важну чињеницу Идризи додаје: „На несрећу, као резултат те ситуације, значајан број теолога и имама је постао жртва вахаби пропаганде. Они примају велике плате из вахабитских центара у исламском свету да би ширили њихову идеологију у албанском свету⁷⁴⁵⁾.

44) Idrizi Zekeria, „Danger! ‘Wahhabis’ on the march in the Albanian lands”, *Koha Ditore*, 15.11.2005. <http://www.islamicpluralism.org/896/danger-wahhabis-on-the-march-in-the-albanian-lands> (Доступно 18.5.2013.)

45) исто; Упореди са Gregory Copley R, „Meeting the Burden of Statehood: Is Kosovo Ready”, *Политикологија религије*, 1/2007.

То је још једна потврда претходно изнете информације о провахабитском одредењу поглавара ИЗ Косова Наима Тернаве.

Посебно значајну улогу у ширењу вахабизма на Косову игра садашњи амбасадор Косова у Саудијској Арабији Реџеп Боја. „Основу школу је завршио у свом родном месту, док је средњу школу, факултет и последипломске студије завршио на Исламском универзитету у Медини, у краљевини Саудијској Арабији. После доктората вратио се на Косово”⁴⁶⁾.

Добри познаваоци његове биографије тврде да је толико био арабизован, да је скоро заборавио матерњи албански језик. Дакле он је дошао као доктор вахабитске теологије. „У 1990 изабран је за председника Исламске заједнице и још је три пута узастопце биран на ту функцију(више од 13 година) Водио је ту институцију у најтежим временима кроз које је Косово прошло од 1990 до 2003. У 1992, др Боја је изабран за декана Факултета за исламске студије и наставио је да обавља ту функцију више година.”⁴⁷⁾.

Дакле истовремено је био поглавар ИЗ и декан највише про-светне институције која школује исламске свештенике. Нормално сво време је формални програм школе заснован на ханефитском мезхебу (једна од верско-правних школа сунитског ислама), али је Боја суптилно форсирао вахабизам. Резултат тога видимо данас.

И сада када су створени такви темељи формирана је и политичка партија „Уједињени исламски покрет”, коју предводи активиста са брода Мави Мармара Фуад Рамићи⁴⁸⁾.

За сам крај текста мислимо да можемо да кажемо да смо показали какав је став три исламске заједнице из Србије према Израелу. ИЗС је везана за власт и као таква има веома мале могућности да било шта чини изван званичне државне политике. ИЗУС са друге стране отворено показује да су муслимани из Газе где влада Хамас њихова браћа. А ИЗ Косова је импрегнирана вахабитском идеологијом и њен став према Израелу се најбоље огледа у ставовима читавог вахабиског покрета⁴⁹⁾. Све то је неодвојиво везано са српским националним идентитетом и упорним настојањем да КИМ задржи у оквирима Србије⁵⁰⁾

46) <http://www.ambasada-ks.net/ae/?page=2,20>

47) исто

48) Петровић Зоран Пироћанац, „Kosovo et Metochie - une introduction a la tragedie des terres a haute risque”, *Национални интерес*, 2/2011.

49) Потежица Оливер, «Вахабити придошлице на Балкану», *Политикологија религије*, 1/2007.

50) Базић Јован, „Улога косовског мита у обликовању српског националног идентитета”, *Српска политичка мисао*, 4/2012.

ЛИТЕРАТУРА

- Базић Јован, „Улога косовског мита у обликовању српског националног идентитета”, *Српска политичка мисао*, 4/2012, Београд
- Вавић М, „Косовски Јевреји за време окупације 1941-1945”, *Обележја*, Приштина
- Гађиновић Радослав, Бајагић Младен, „Политичке последице албанског насиља на Балкану”, *Српска политичка мисао*, 3/2012.
- Guerre ethnique: una fatalita? Un esempio il Kosovo, *Caritas*, 2001, Vicenza
- Глас ислама*, април 2001, бр. 53, Нови Пазар, стр. 25.
- Данас*, Београд 14.5.2013. стр. 5.
- Idrizi Zekeria, „Danger! ‘Wahhabis’ on the march in the Albanian lands”, *Koha Ditore*, 15. 11. 2005. <http://www.islamicpluralism.org/896/danger-wahhabis-on-the-march-in-the-albanian-lands>
- Јевтић Мирољуб, „Арабизација неарапских муслимана и антрополошка промена Арапа”, *Политичка ревија*, 1/2013.
- Мирољуб Јевтић, „Political Science and Religion”, *Политикологија религије*, 1/2007.
- Јевтић Мирољуб, „Дихад у савременим међународним односима”, *Теме*, Ниш, 4/2007.
- Јевтић Мирољуб, „Исламско схватање државе и права у делу Иве Андрића”, *Страни правни живот*, 2/2012.
- Јевтовић Зоран, „Исламизација и албанизација старе Србије”, *Политикологија религије*, 2/2007.
- Copley Gregory R, „Meeting the Burden of Statehood: Is Kosovo Ready”, *Политикологија религије*, 1/2007.
- Lepre, George, *Himmler’s Bosnian Division: The Waffen-SS Handschar Division 1943–1945*, Schiffer Military History, Atglen, PA, 1997.
- Милошевић Зоран, „Римокатоличка црква и ислам”, *Национални интерес*, 3/2012.
- Morina Refki, „Kosovo: Breach at the Islamic Community”, *Altermedia.info*, 6.7.2005. http://fr.altermedia.info/general/kosovo-les-fractures-de-la-communaute-islamique_7437.html
- Новаковић Драган, „Исламска заједница у функцији остваривању албанских националних интереса”, *Политикологија религије*, бр. 1/2007.
- Нухић Мехмедалија, „Концепција исламског погледа на рјешавање конфликта у новој архитектури балаканског региона”, *Национални интерес*, 2/2010.
- Петровић Зоран Пироћанац, „Kosovo et Metochie - une introduction à la tragédie des terres à haute risque”, *Национални интерес*, 2/2011.
- Потежица Оливер, „Вахабити придошлице на Балкану”, *Политикологија религије*, бр. 1/2007.
- Shipoly, Erdoan A. „Is Wahhabisme a Security Challenge for Kosova or not?”, *European Journal of Econmical and Political Studies*, 2(2)2009. ejeps.fatih.edu.tr/docs/articles/20.pdf
- Словић Срђан, „Историјска генеза и природа модерних етничких сукоба на Косову и Метохији”, *Национални интерес*, 2/2011.

Тодоровић Драган, Савремени тероризам - „Ал Каида у исламском Маргебу”,
Национални интерес, 2/2011.
Устав Исламске зеједнице БИХ, Сарајево, 1997.

Miroljub Jevtic

ATTITUDES OF ISLAMIC COMMUNITIES IN SERBIA TOWARD ISRAEL

Resume

Nowadays, there are three Islamic communities(IC) on Serbia's territory: „Islamic community of Serbia”; „Islamic Community in Serbia „and” Islamic community of Kosovo”. All of them have political attitudes towards important political questions. From the aspect of Islamic religion and world most important political issue is the question of Palestine, or Jerusalem. Therefore, this is important question for Serbia's Muslims too. If we have in mind that the attitude towards Palestine is dogmatic one, it is clear that the general attitude towards this question must be based on Islamic dogma. And Islamic dogma is clear - Islam must spread on entire world. However, we can see that spreading of Islam is connected to spreading of Islamic state. Therefore, Islamic state cannot accept the existence of Israel as permanent fact. It means that every Islamic community is against the existence of Israel. The problem is that this fact cannot be always stated in public. Therefore, Islamic communities in Serbia try to level their statements towards the Israel's future. We will start with „Islamic community of Serbia”. This community is bounded with territory of Serbia and it needs to have good cooperation with state. That's why it aims to have statements which would not be different from official Serbia's politics. Official politics of Serbia is that Israel should have its right to existence is safe boundaries. When we have this fact in mind, it is clear that we should analyze public statements from IC of Serbia officers, in order to find how the general Islamic view towards Israel is expressed. On the other hand, we have” IC in Serbia”. The center of this community is in Bosnia and Herzegovina, in Sarajevo, and due to that, this community can express its attitude towards Palestinian question more freely. Its attitudes are in general the attitudes of IC in Bosnia and Herzegovina too, but as „Islamic community in Serbia” is based in Serbia it can be used as a single subject of research. In this work the author will point out the attitudes of this community towards Israel with regards on differences between these two communities, „Islamic community of Serbia”and „Islamic Community in Serbia „, which are operating in Central Serbia. Third

Islamic community in Serbia is IC of Kosovo. It operates on a part of Serbia's territory which declared independence from Serbia and tend to be fully recognized state. Therefore, IC of Kosovo follows the authorities in Pristina. Prishtina authority's main ally is USA. Also, USA is the most important ally of Israel. Due to that, IC of Kosovo tends to hide its attitude towards Israel. This community believes that Israel should be eliminated, but on the other hand successfully keep away from saying it openly. This is more important if we know the fact that wahhabism is in constant progress in Kosovo.

Key words: Islamic communities, attitudes, Serbia, Israel, Wahhabism, politology of religion

* Овај рад је примљен 05. октобра 2013. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 05. децембра 2013. године.